

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Рішенням вченої ради
Інституту спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України
протокол №8 від 26 червня 2025 року
Голова вченої ради В.В.Засенко

Галузь знань А Освіта

Спеціальність А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями) /

Освітня програма Спеціальна педагогіка

Рівень вищої освіти Доктор філософії

Шифр дисципліни	ПП 2
Назва дисципліни	Технології викладання фахових дисциплін зі спеціальності «Спеціальна освіта»
Навчальний рік	2025-2026
Кількість кредитів ЄКТС (годин)	2 кредити (60 годин)
Статус	Обов'язкова дисципліна

**Короткий опис
дисципліни**

Підготовка висококваліфікованих науковців і педагогів-дослідників, здатних розробляти, впроваджувати та вдосконалювати сучасні технології викладання фахових дисциплін у сфері спеціальної освіти, з урахуванням потреб осіб з особливими освітніми потребами. Програма спрямована на формування системного наукового мислення, розвиток дослідницьких компетентностей, академічної доброчесності та здатності до інноваційної педагогічної діяльності у галузі спеціальної освіти, викладання фахових дисциплін спеціальності 016 «Спеціальна освіта»; озброїти вміннями застосовувати їх у майбутній організаторській, навчально-виховній, науково-дослідницькій діяльності.

Пререквізити

Викладачі

Кульбіда Світлана Вікторівна, Чеботарьова Олена Валентинівна,
Ярмола Наталія Анатоліївна, Лапін Андрій Володимирович

Контакти

380677628838, svk5554@gmail.com olena.chebotareva@gmail.com,
yarmola_natalia@gmail.com, avlapin1@gmail.com

Час для консультацій

Понеділок та четвер, 14:00-15:00

Мета курсу - є набуття знань про особливості підготовки наукового тексту, необхідних для успішної презентації результатів наукової та науково-навчальної діяльності.

Завдання курсу

1. створити умови для засвоєння методологічних, теоретичних основ викладання, засвоєння форм, технологій, методів організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах різного рівня і профілю;
2. ознайомити з теоретичними основами сучасної концепції вищої освіти з урахуванням європейських норм (термінологія, стандарти, позиції, нормативно-правова база);
3. сформувати розуміння сфери застосування сучасних інноваційних технологій викладання фахових педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах різного рівня і профілю;
4. сформувати вміння аналізувати, обирати й застосовувати відповідні технології відповідно до вимог викладання та вирішення дослідницьких завдань;
5. засвоїти підґрунтя сучасних підходів зарубіжних і вітчизняних наукових шкіл, провідні принципи й закономірності навчально-виховного процесу у структурних компонентах навчальних закладів різного рівня і профілю;
6. оволодіти методами, прийомами, засобами викладання фахових дисциплін у вищих навчальних закладах різного рівня і профілю;
7. сприяти формуванню викладацької майстерності, організаційно-комунікативних здібностей, засвоєння технік педагогічної фаховості, методик діагностики навчально-пізнавальної діяльності; здійснювати керівництво науково-дослідницькою діяльністю.
8. розширити уявлення про українську наукову мову, мовні засоби наукового тексту, розвинути потреби в нормативному вживанні засобів мови;
9. опанувати технології роботи із сучасним українським науковим текстом, розвивати уміння і навички мовностилістичного аналізу наукового тексту;

Загальні компетентності

ЗК1 Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

- ЗК2 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, пошуку, оброблення та аналізу наукової інформації з різних джерел.
- ЗК4 Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК5 Здатність розв'язувати комплексні проблеми педагогіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
- ЗК6 Здатність до наукових комунікацій, представлення широкій науковій спільноті та професійній громадськості результатів досліджень державною мовою у вигляді виступів, презентацій, наукових публікацій.

Спеціальні (фахові) компетентності

- СК1. Здатність розв'язувати комплексні проблеми, виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти.
- СК2. Здатність застосувати сучасні методології, методи та інструменти теоретичних та емпіричних досліджень у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти.
- СК3. Здатність проектувати, моделювати, розробляти нові технології, методики і засоби у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти.
- СК4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти, забезпечувати якість виконуваних досліджень та дотримання права інтелектуальної власності.
- СК5. Здатність розробляти проекти у сфері спеціальної та/або інклюзивної

освіти та управляти ними, презентувати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та іноземною мовами.

- СК6. Здатність здійснювати науково-педагогічну та освітню діяльність у закладах вищої освіти (наукових установах) у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.
- СК7. Здатність здійснювати порівняльний аналіз українського й зарубіжного досвіду у використанні дослідницького інструментарію для розроблення передових практик доступної і безбар'єрної освіти осіб з ООП.
- СК8. Здатність вивчати і застосовувати інноваційні цифрові технології у проєктній дослідницькій діяльності. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.
- СК9. Здатність застосовувати нові технології та інструменти, сучасні цифрові технології, бази даних та інші ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та викладацькій діяльності.
- СК10. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати інформацію, яка стосується роботи з особами з інвалідністю, особами, що потенційно можуть належати до цієї групи або ж особами з груп ризику, з різних джерел.

Програмні результати навчання

- РН1. Мати передові концептуальні і методологічні знання, загальний науковий кругозір, необхідні для критичного аналізу та переоцінки наявних знань і професійних практик у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти.
- РН2. Розуміти загальні принципи, методи освітніх наук, а також загальну методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти та у викладацькій практиці.
- РН3. Мати дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, розв'язання значущих проблем у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти.

Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження зі

- РН4. спеціальної та/або інклюзивної освіти, здійснювати критичний аналіз результатів власних досліджень і результатів інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням академічної доброчесності.
- РН5. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.
- РН6. Формулювати і перевіряти гіпотези у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень, статистичного аналізу та комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.
- РН7. Розробляти та досліджувати концептуальні та інші моделі педагогічних ситуацій, нових методик, інструментів тощо, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти та у дотичних міждисциплінарних напрямках.
- РН8. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями, широкою науковою спільнотою, суспільством в цілому українською та іноземною мовами результати досліджень, наукові та прикладні проблеми освіти, оприлюднювати результати власних досліджень у наукових публікаціях в провідних вітчизняних і міжнародних наукових виданнях.
- РН9. Розробляти та реалізовувати наукові та/або прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі науково-прикладні проблеми у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти з урахуванням правових, етичних та економічних аспектів, забезпечувати захист інтелектуальної власності.
- РН10. Організовувати та здійснювати освітній процес у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти та викладати навчальні дисципліни зі спеціальної та/або інклюзивної освіти у закладах вищої освіти.

Програма дисципліни	
Тема 1	Теоретико-методологічні основи дисципліни
	Тема 1. Технології викладання фахових дисциплін як наукова дисципліна. Ознайомлення з курсом -Технології викладання фахових дисциплін як наукова дисципліна, як важливим етапом у формуванні педагогічної майстерності здобувача ІІІ рівня, призначений для спеціалізацій - Корекційна педагогіка, - Психологія. Специфіка фаху здобувача. Мета. Завдання. Особливості навчальної діяльності. Базові категорії курсу. Викладацький склад. Особливості викладання, оцінювання. Програма. Література. Ключові слова: наукова дисципліна, технології викладання, фах, специфіка, категорії, програма, мета, завдання. Тема 2. Теоретичні основи формування професійних компетентностей у процесі вивчення фахових дисциплін. Загальні підходи щодо формування професійної компетентності фахівців спеціалізацій —Корекційна педагогіка, —Психологія. Роль компетентнісного підходу, як сукупності загальних принципів визначення цілей, добору змісту освіти, організації освітнього процесу, оцінки результатів освіти. Переорієнтація освітньої парадигми з переважною трансляцією знань, формуванням навичок на створення умов для активного набуття здобувачами системи компетенцій (компетентностей). Професійна компетентність, як інтегративне утворення особистості. Формування професійної компетентності у майбутнього фахівця з урахуванням завдань структурних компонентів в межах аудиторної, позааудиторної самостійної роботи. Складові цілей навчання. Компетентність у визначеній галузі. Формування професійної компетентності у відповідних державних документах (галузеві стандарти). Процес формування професійної компетентності. Розвиток професійної компетентності. Результат становлення, розвитку професійної компетентності. Ключові слова: цілі навчання, структурні компоненти, фахові дисципліни, професійна компетентність, фах, фахівець. Тема 3. Роль фахових дисциплін у формуванні професійних компетентностей майбутніх фахівців спеціальної педагогіки Мета підготовки майбутнього фахівця, приклади фахових навчальних дисциплін. Використання традиційних, нетрадиційних форм, інтерактивних технологій у процесі вивчення фахових дисциплін. Комплекс компонентів професійної компетентності

майбутнього фахівця (нетрадиційні форми і технології (проблемне, позиційне, інтерактивне навчання), їхній вплив на ефективність процесу формування професійної компетентності. Фахова дисципліна, навчальна дисципліна, об'єкт дисципліни, методологічний інструмент, модель Е. Бігнела, типи освітніх модулів, модулі підготовки: фундаментальна, психолого-педагогічна підготовка, вибіркова, практична.

Ключові слова: фахова дисципліна, навчальна дисципліна, об'єкт дисципліни, методологічний інструмент, модель Е. Бігнела, типи освітніх модулів, модулі підготовки.

Тема 4. Сучасна концепція вищої освіти і дидактичні підходи до її реалізації.

Зміна вимог до професійної освіти з урахуванням основних принципів її розвитку Концепції вищої освіти в Україні у новому тисячолітті. Освіта ХХІ ст. - осучаснення, модернізація. Зміщення парадигм в освіті як основа розв'язування проблем, що не вирішуються традиційними способами. Роль організатора навчання, дидактичні підходи. Перспективи розвитку освітніх установ у освіті. Цифровий трикутник нової моделі освіти. Використання компетентісного підходу як сучасної освітньої парадигми вищої школи. Стратегія (програма) розвитку Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка в контексті сучасної парадигми розвитку вищої освіти в Україні.

Ключові слова: дидактичні підходи, концепція вищої освіти, перспективи розвитку, модель освіти.

Тема 5. Фундаменталізація, гуманізація та гуманітаризація освіти у вищій школі.

Тема 2

Ресурс інноваційних технологій у ВНЗ

Тема 6. Інноваційні технології викладання у вищій школі.

Тема 7. Ігрові технології та новітня методика використання їх в освітньому процесі.

Тема 8. Спільна науково-дослідна робота викладача та здобувача в центрі інститутського інноваційного хабу.

Тема 9. Технології дистанційного викладання фахових дисциплін. Методологія дистанційного навчання. Взаємодія між учасниками освітнього процесу під час дистанційного навчання. Педагогічний

процес в умовах дистанційного навчання: комунікація між учителем та учнями; гнучкість місця, часу, темпу та траєкторії навчання. Засоби дистанційного навчання, інструментарій дистанційного навчання. Методи дистанційного навчання школярів різного віку, формування навчальних навичок учнів в умовах дистанційного навчання та комунікація з батьками, режими дистанційного навчання.

Тема 10. Сучасні засоби ІКТ. Роль електронних засобів. Мережевий сервіс. Хмарні сервіси у вивченні дисциплін спеціальної та інклюзивної педагогіки вищій школі.

Тема 3 Навчальний (освітній) процес в Інституті (ВНЗ)

Тема 11. Наукові дослідження – шлях до розв'язання проблем викладання у вищій школі

Науково-дослідницька діяльність здобувачів. Наукове дослідження. Предмет дослідження. Навчання здобувачів елементам дослідницької діяльності. Об'єкт наукового дослідження. Науково-дослідний процес. Схема науково-дослідного процесу. Організаційна, дослідна, завершальна стадії науково-дослідного процесу. Комплекс науково-дослідницької діяльності. Система науково-дослідної роботи. Ефективність наукових досліджень. Вибір теми, реалізація дослідження.

Ключові слова:

Тема 12. Методи навчання фахових дисциплін у вищій школі. Технологія навчання.

Тема 13. Лекція у вищій школі. Функції, сутність, дидактична мета і загальна будова лекційного заняття з фахових дисциплін. Поняття і види навчальних лекцій у навчально-методичній літературі. Покликання лекції. Роль лекції в організації навчальної діяльності аспірантів. Загальні методичні основи підготовки і читання лекції. Діалог лектора з аудиторією як основна умова досягнення мети лекції.

Тема 14. Практичне заняття у вищій школі. Основні види навчальних занять у вищій школі. Функції, сутність, дидактична мета і загальна будова практичного заняття. Поняття, зміст та мета семінарського заняття. Основні форми практичних занять. Організація дискусії з визначеної теми як основне завдання керівника семінарського заняття. Особливості методики проведення практичного заняття за умов кредитно модульної системи організації навчального процесу. Методика підготовки науково-педагогічного працівника до практичного заняття.

Тема 15. Форми контролю в процесі навчання фахових дисциплін

спеціальної та інклюзивної педагогіки у вищій школі. Модульний контроль знань, особливості. Семестровий контроль.

Тема 16. Оцінювання знань і умінь здобувачів. Поняття та функції контролю навчальної діяльності аспірантів. Модульно-рейтингова система оцінювання. Уніфікована шкала оцінювання студентів за системою ECTS та національною системою Державна атестація здобувачів рівнів доктора філософії. Основні форми поточного контролю успішності аспірантів. Семестровий екзаме́н в умовах модульно-рейтингової системи організації навчального процесу. Методичні основи проведення семестрових екзаменів. Семестровий залік в умовах кредитно- модульної системи організації навчального процесу. Методичні основи проведення семестрового заліку.

Тема 17. Навчально-методичне забезпечення викладання фахових дисциплін у вищій школі.

Стандарти вищої освіти України. Курс лекцій, опорний конспект. НМК з навчальної дисципліни. Змістовий модуль.

Навчальний графік, навчальний план, навчальна програма дисципліни. Тематика індивідуальних творчих завдань.

Комп'ютеризація, гуманітаризація, спеціалізація. Структура навчальної дисципліни. Підручник, навчальний посібник.

Організація аудиторної та чи дистанційної роботи зі здобувачами. Організація праці викладача. Питання для самопідготовки і самоконтролю. Критерії оцінки знань, питання до іспиту. Роль викладача в управлінні навчальним процесом.

Результати навчання за дисципліною. Наочна презентація.

Орієнтовні запитання до заліку, іспиту.

Тема 4 Компетентнісні засади професійного зростання фахівців

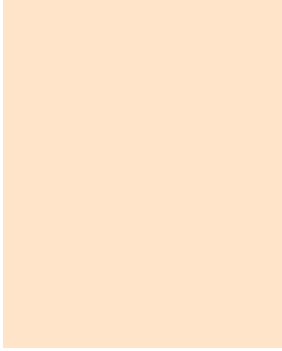
Тема 18. Професійні компетентності фахових дисциплін з інклюзивного напрямку (викладач інклюзивного навчання).

Тема 19. Педагогічні умови формування професійних компетентностей фахівців зі спеціальної педагогіки.

Тема 20. Педагогічне моделювання процесу формування професійних компетентностей корекційного педагога

Тема 21. Професійні компетентності майбутнього фахівця сурдопедагогічного напрямку

Тема 22. Викладач фахових дисциплін як педагогічна особистість

Тема 23. Стилi педагогiчного спiлкування в процесi освiтньої дiяльностi. Тема 24. Педагогiчна майстернiсть викладача ВШ.

План					
Семестр, тиждень, заняття (дата)	Тема, план заняття	Аудиторні заняття		Самостійна робота	
		Форма	Год	Завдання	Год
Семестр 1 Заняття 1	Тема 1. Технології викладання фахових дисциплін як наукова дисципліна. Тема 2. Теоретичні основи формування професійних компетентностей у процесі вивчення фахових дисциплін. Складові цілей навчання. Компетентність у визначеній галузі. Формування професійної компетентності у відповідних державних документах (галузеві стандарти). Процес формування професійної компетентності. Розвиток професійної компетентності. Результат становлення, розвитку професійної компетентності. Ключові слова: цілі навчання, структурні компоненти, фахові дисципліни, професійна компетентність, фах, фахівець. Тема 3. Роль фахових дисциплін у формуванні професійних компетентностей майбутніх фахівців спеціальної педагогіки. Мета підготовки майбутнього фахівця, приклади фахових навчальних дисциплін. Використання традиційних, нетрадиційних форм, інтерактивних технологій у процесі вивчення фахових дисциплін. Комплекс компонентів професійної компетентності майбутнього фахівця (нетрадиційні форми і технології (проблемне, позиційне, інтерактивне навчання), їхній вплив	Лекція, практичне заняття	3	1. Ознайомлення з курсом —Технології викладання фахових дисциплін як наукова дисципліна, як важливим етапом у формуванні педагогічної майстерності здобувача III рівня, призначений для спеціалізацій —Корекційна педагогіка, —Психологія. Специфіка фаху здобувача. Мета. Завдання. Особливості навчальної діяльності. Базові категорії курсу. Викладацький склад. Особливості викладання, оцінювання. Програма. Література. Ключові слова: наукова дисципліна, технології викладання, фах, специфіка, категорії, програма, мета, завдання. Загальні підходи щодо формування професійної компетентності фахівців спеціалізацій —Корекційна педагогіка, —Психологія. Роль компетентісного підходу, як сукупності загальних принципів визначення цілей, добору змісту освіти, організації освітнього процесу, оцінки результатів освіти. Переорієнтація освітньої парадигми з переважною трансляцією знань, формуванням навичок на створення умов для активного набуття здобувачами системи компетенцій	3

на ефективність процесу формування професійної компетентності. Фахова дисципліна, навчальна дисципліна, об'єкт дисципліни, методологічний інструмент, модель Е. Бігнела, типи освітніх модулів, модулі підготовки: фундаментальна, психолого-педагогічна підготовка, вибіркова, практична.

Тема 3. Роль фахових дисциплін у формуванні професійних компетентностей майбутніх фахівців спеціальної педагогіки
 Мета підготовки майбутнього фахівця, приклади фахових навчальних дисциплін.
 Використання традиційних, нетрадиційних форм, інтерактивних технологій у процесі вивчення фахових дисциплін.
 Комплекс компонентів професійної компетентності майбутнього фахівця (нетрадиційні форми і технології (проблемне, позиційне, інтерактивне навчання), їхній вплив на ефективність процесу формування професійної компетентності. Фахова дисципліна, навчальна дисципліна, об'єкт дисципліни, методологічний інструмент, модель Е. Бігнела, типи освітніх модулів, модулі підготовки: фундаментальна, психолого-педагогічна підготовка, вибіркова, практична.

Тема 4. Сучасна концепція вищої освіти і дидактичні підходи до її реалізації.
 Зміна вимог до професійної освіти з урахуванням основних принципів її розвитку Концепції вищої освіти в Україні у новому тисячолітті.
 Освіта ХХІ ст. - осучаснення, модернізація. Зміщення парадигм в освіті як основа розв'язування проблем, що не вирішуються

(компетентностей).
 Професійна компетентність, як інтегративне утворення особистості. Формування професійної компетентності у майбутнього фахівця з урахуванням завдань структурних компонентів в межах аудиторної роботи.
 Ключові слова: фахова дисципліна, навчальна дисципліна, об'єкт дисципліни, методологічний інструмент, модель Е. Бігнела, типи освітніх модулів, модулі підготовки.

Ключові слова: фахова дисципліна, навчальна дисципліна, об'єкт дисципліни, методологічний інструмент, модель Е. Бігнела, типи освітніх модулів, модулі підготовки.

Ключові слова: дидактичні підходи, концепція вищої освіти, перспективи розвитку, модель освіти.

традиційними способами.

Тема 5. Фундаменталізація, гуманізація та гуманітаризація освіти у вищій школі.

Тема 6. Інноваційні технології викладання у вищій школі.

Тема 7. Ігрові технології та новітня методика використання їх в освітньому процесі.

Тема 8. Спільна науково-дослідна робота викладача та здобувача в центрі інститутського інноваційного хабу.

Тема 9. Технології дистанційного викладання фахових дисциплін.

Тема 10. Сучасні засоби ІКТ.

Роль електронних засобів.

Мережевий сервіс. Хмарні сервіси у вивченні дисциплін спеціальної та інклюзивної педагогіки вищій школі.

Змістовий модуль 3. Навчальний (освітній) процес в Інституті (ВНЗ)

Тема 11. Наукові дослідження – шлях до розв'язання проблем викладання у вищій школі

Науково-дослідницька діяльність здобувачів. Наукове дослідження. Предмет

дослідження. Навчання

здобувачів елементам

дослідницької діяльності. Об'єкт наукового дослідження.

Науково-дослідний процес.

Схема науково-дослідного

процесу. Організаційна,

дослідна, завершальна стадії

науково-дослідного процесу.

Комплекс науково-

дослідницької діяльності.

Система науково-дослідної

роботи. Ефективність наукових

досліджень. Вибір теми,

Роль організатора навчання, дидактичні підходи.

Перспективи розвитку освітніх установ у освіті. Цифровий трикутник нової моделі освіти.

Використання

компетентісного підходу як

сучасної освітньої парадигми

вищої школи. Стратегія

(програма) розвитку Інституту

спеціальної педагогіки і

психології імені Миколи

Ярмаченка в контексті

сучасної парадигми розвитку

вищої освіти в Україні.

Методологія дистанційного

навчання. Взаємодія між

учасниками освітнього

процесу під час дистанційного

навчання. Педагогічний

процес в умовах

дистанційного навчання:

комунікація між учителем та

учнями; гнучкість місця, часу,

темпу та траєкторії навчання.

Засоби дистанційного

навчання, інструментарій

дистанційного навчання.

Методи дистанційного

навчання школярів різного

віку, формування навчальних

навичок учнів в умовах

дистанційного навчання та

комунікація з батьками,

режими дистанційного

навчання.

реалізація дослідження.
 Тема 12. Методи навчання фахових дисциплін у вищій школі. Технологія навчання.
 Тема 13. Лекція у вищій школі.
 Тема 14. Практичне заняття у вищій школі.
 Тема 15. Форми контролю в процесі навчання фахових дисциплін спеціальної та інклюзивної педагогіки у вищій школі. Модульний контроль знань, особливості. Семестровий контроль.
 Тема 16. Оцінювання знань і умінь здобувачів.
 Тема 17. Навчально-методичне забезпечення викладання фахових дисциплін у вищій школі.
 Стандарти вищої освіти України. Курс лекцій, опорний конспект. НМК з навчальної дисципліни. Змістовий модуль. Навчальний графік, навчальний план, навчальна програма дисципліни. Тематика індивідуальних творчих завдань. Комп'ютеризація, гуманітаризація, спеціалізація. Структура навчальної дисципліни. Підручник, навчальний посібник.
 Організація аудиторної та чи дистанційної роботи зі здобувачами. Організація праці викладача. Питання для самопідготовки і самоконтролю. Критерії оцінки знань, питання до іспиту. Роль викладача в управлінні навчальним процесом. Результати навчання за дисципліною. Наочна презентація. Орієнтовні запитання до заліку, іспиту.
 Тема 18. Професійні компетентності фахових дисциплін з інклюзивного напрямку (викладач

Функції, сутність, дидактична мета і загальна будова лекційного заняття з фахових дисциплін. Поняття і види навчальних лекцій у навчально-методичній літературі. Покликання лекції. Роль лекції в організації навчальної діяльності аспірантів. Загальні методичні основи підготовки і читання лекції. Діалог лектора з аудиторією як основна умова досягнення мети лекції.

Основні види навчальних занять у вищій школі. Функції, сутність, дидактична мета і загальна будова практичного заняття. Поняття, зміст та мета семінарського заняття. Основні форми практичних занять. Організація дискусії з визначеної теми як основне завдання керівника семінарського заняття. Особливості методики проведення практичного заняття за умов кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Методика підготовки науково-педагогічного працівника до практичного заняття. Поняття та функції контролю навчальної діяльності аспірантів. Модульно-рейтингова система оцінювання. Уніфікована шкала оцінювання студентів за системою ECTS та національною системою Державна атестація здобувачів рівнів доктора філософії. Основні форми поточного контролю успішності аспірантів. Семестровий

	інклюзивного навчання). Тема 19. Педагогічні умови формування професійних компетентностей фахівців зі спеціальної педагогіки. Тема 20. Педагогічне моделювання процесу формування професійних компетентностей корекційного педагога Тема 21. Професійні компетентності майбутнього фахівця сурдопедагогічного напрямку Тема 22. Викладач фахових дисциплін як педагогічна особистість Тема 23. Стилі педагогічного спілкування в процесі освітньої діяльності. Тема 24. Педагогічна майстерність викладача ВШ.		екзамен в умовах модульно-рейтингової системи організації навчального процесу. Методичні основи проведення семестрових екзаменів. Семестровий залік в умовах кредитно- модульної системи організації навчального процесу. Методичні основи проведення семестрового заліку.	
--	---	--	---	--

Індивідуальні завдання та підсумковий контроль

Завдання	Особливості виконання та вимоги
Створення презентації	Підготувати і представити презентацію на нижчеподану тематику (позиція теми відповідає порядковому номеру студента в журналі академгрупи): - Культура наукового стилю - Науковий стиль та його підстилі - Різновиди наукового стилю - Наукове мовлення як об'єкт вивчення в українському мовознавстві - Типові помилки під час перекладу наукових текстів українською мовою. - Особливості редагування наукового тексту. - Найпоширеніші синтаксичні помилки у наукових текстах та шляхи їх уникнення. - Наукові заходи як засіб виявлення культури наукової мови.

Підсумковий контроль (тест) Для підсумкового оцінювання потрібно скласти тест з 30 запитань за програмою дисципліни

Оцінювання навчальних досягнень	
Вид роботи	%
Відвідування аудиторних занять	20
Відповіді на запитання під час аудиторних занять	10
Індивідуальне завдання 1	10
Індивідуальне завдання 2	10
Підсумковий контроль (тест)	30
Всього	100

Шкали оцінювання			
Бальна	ECTS	Національна	Заліків
90-100	A	Відмінно	Зараховано
80-89	B	Добре	
70-79	C		
66-69	D	Задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	Незадовільно - з можливістю повторного виконання завдань	Не зараховано - з можливістю повторного виконання завдань

0-34

F

Незадовільно - з повторним вивченням
дисципліни

Не зараховано - з повторним вивченням
дисципліни

Додаткові бали	
Вид роботи та вимоги	Бал за стобальною шкалою

1. Аналітичне есе:

Тема: Аналіз сучасних тенденцій у викладанні фахових дисциплін у спеціальній освіті: український та міжнародний контексти.

Мета: Розвинути вміння критично осмислювати наукові джерела, порівнювати освітні підходи та формувати власну позицію щодо перспектив удосконалення навчального процесу для осіб з особливими освітніми потребами.

2. Методичне дослідження:

Завдання: Розробити фрагмент авторської методики викладання однієї з фахових дисциплін для студентів із порушеннями слуху/зору/інтелектуального розвитку (на вибір).

Мета: Формувати практичні навички педагогічного проєктування з урахуванням специфіки навчання осіб з ООП та використання сучасних освітніх технологій.

3. Науковий огляд (реферативна робота):

Тема: Огляд вітчизняних і зарубіжних досліджень щодо інклюзивних педагогічних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів спеціальної освіти.

Мета: Ознайомити аспірантів з поточним станом наукових розробок у сфері, розвинути навички критичного аналізу літератури та формування актуальної проблематики майбутнього дисертаційного дослідження.

Основна (обов'язкова) література

1. Амацьєва О.П., Демченко М.О. (2016). Використання інноваційного проекту «Ресурсний центр факультету» для адаптації майбутніх фахівців до умов психолого-пед. діяльності. Перспективні питання психології: збірник наук. праць за мат. Всеукр. міжвузівської науково-практ. Інтернет-конференції «Актуальні проблеми реалізації адаптаційного потенціалу особистості в суч. умовах життєздійснення. Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2016. Вип. 1. С. 228-232.
2. Алексюк А. М. (1994). Експерим. впровадження технології модульної організації навчання у вищій школі. Проблеми вищої школи. К., 1994. Вип. 79.
3. Алексюк А. М. (1998). Педагогіка вищої освіти України. К.: Либідь.
4. Андрейчук А. О. (1996). Рейтингова технологія оцінки знань у навчально-виховному закладі. Педагогіка і психологія. № 1, 3.
5. Андрущенко В., Луговий В.І. (2011). Психолого-педагогічні засади проектування інноваційних технологій викладання у вищій школі: монографія. Київ: Педагогічна думка.
6. Архипова С.П. (2009). Освіта дорослих як фактор соціальної адаптації і соціального захисту. [Електр. ресурс]. URL: <http://www.nbu.gov.ua/portal/natural>.
7. Архипова С. П. (2002). Основи андрагогіки : навчальний посібник. Черкаси; Ужгород: Мистецька лінія, 2002. 184 с.
8. Балл Г. Гуманізація освіти як джерело особистісної свободи. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство : наук.-метод. зб. / [ред. кол. Н. Софій (голова), І. Єрмаков (кер. авторс. колективу і наук. редактор) та ін.]. Київ : Контекст, 2000. 336 с.
9. Бех І. Д. (2018). Особистість на шляху до духовних цінностей : монографія. Київ-Чернівці: «Букрек», 2018. 296 с.
10. Бойко А. (2009). Проблеми розвитку української освіти в умовах євроінтеграції. Вища освіта України, № 2.
11. Бондаревич І. М. (2008). Духовна цілісність особистості: Дійсність і перспектива : монографія. Запоріжжя : ЗНТУ, 2008. – 162 с
12. Буренко В. М. Роль викладача у створенні сприятливих умов для навчання дорослих. Теоретичні питання освіти та виховання: зб. наук. праць. – К.: КНПУ, 2001. № 17.
13. Вітвицька С.С. (2003). Основи педагогіки вищої школи: навч. Посібник – К.: Центр навчальної літератури, 2003. 316 с.
14. Вишневський О. І. (2008). Теоретичні основи сучасної української педагогіки : навч. посіб. К. : Знання, 2008. – 566 с.
15. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с.

16. Гончаренко С. У. (1993). Методологічні характеристики педагогічних досліджень. Вісник Академії педагогічних наук України. № 3.
17. Гуревич Р. С. (2012). Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті: монографія. Львів: Видавництво «СПОЛОМ», 2012. 507 с.
18. Дубасенюк О.А. (2009). Професійно-педагогічна освіта: інноваційні технології та методики: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009.
19. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
20. Зайченко І.В. (2016). Теорія і методика професійного навчання:
21. навчальний посібник. 2-е вид., доп. і переробл. К.: Видавництво Ліра, 2016. 580 с.
22. Закон України від 05.09.17 № 2145-VIII / Голос України. 2017. № 178-179. 27 вересня.
23. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
24. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 20.03.2018).
25. Дубасенюк О. А. Методичні рекомендації керівнику академічної групи з виховної роботи серед студентів пед. університету. Житомир, 2000.
26. Інноваційні педагогічні технології в системі неперервної професійної освіти: монографія / за ред. С.С. Вітвицької. Житомир: «Полісся», 2015. 368 с.
27. Зязюн І. А. (2008). Педагогічна майстерність: підруч. / [І. А. Зязюн, Л. В. Крамушко, І.Ф. Кривонос та ін.]. К.: СПД Богданова А. М., 2008. – 376 с.
28. Концепція розвитку освіти в Україні на 2015 – 2025 роки (2015).
29. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи // Бібліотека з освітньої політики / під заг.ред. О. В. Овчарук. К. : „К.І.СІ», 2004. – 112с.
30. Каплінський В. В Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.
31. Концептуальні засади розвитку освіти дорослих: світовий досвід, українські реалії і перспективи: збірник наукових статей / [колектив авторів]; за ред. Кременя В.Г., Ничкало Н.Г. К.: Знання України, 2018. 616 с.
32. Кузьмінський А. І. (2011). Педагогіка вищої школи : навчальний посібник; 2-е вид., стер. Київ : Знання. 486 с.

33. Лісіна Л.О. Підготовка вчителя в системі післядипломної педагогічної освіти до конструювання навчальних технологій: теоретико-методологічний аспект: монографія. Запоріжжя: Тов. «Плюс 73», 2011. 472 с.
34. Луговий В.І. (2009). Реалізація принципів і пріоритетів Болонського процесу у Вищій школі України. Педагогіка і психологія. № 1.
35. Луговий В.І. (2009). Європейська концепція компетентнісного підходу у вищій школі, проблеми її реалізації в Україні. Педагогіка і психологія, 2, 13-25.
36. Луговий В. І. Становлення системи основних понять і категорій компетентнісного підходу в умовах парадигмальних змін в освіті. Педагогіка і психологія. Вісн. НАПН України. – 2014. – № 2. – С. 14–24.
37. Лук'янова Л. Б., Аніщенко О. В. (2014). Освіта дорослих: короткий термінологічний словник. К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. – 108 с.
38. Майорова І. Г. (2012). Використання робочих зошитів як засобу підвищення ефективності проф. підготовки: Метод. рекомендації. Донецьк: ІПО ІПП УМО. 38 с.
39. Майорова І.Г. (2012). Впровадження інтерактивного навчання у професійну підготовку фахівців. Донецьк: ІПО ІПП УМО, 2012. 42 с.
40. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник / О. В. Малихін, І. Г. Павленко та ін. Кривий Ріг : КДПУ, 2010. 270 с
41. Мороз О. Г. (2003). Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб./ О. Г. Мороз, О. С. Падалка, В. І. Юрченко. К. : НПУ, 2003. 267 с.
42. Нагаєв В.М. (2007). Методика викладання у вищій школі: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
43. Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна – 2017». – К.: Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2017. – 176 с.
44. Національний освітній глосарій: вища освіта / 2-е вид., перероб. і доп./ авт.-уклад. : В. М. Захарченко, С. А. Калашнікова, В. І. Луговий та ін.; за ред. В. Г. Кременя]. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. – 100 с.
45. Ничкало Н. Г. (2001). Педагогіка вищої школи: крок у майбутнє: монографія. К., 2001.
46. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pidruchniki.ws/00000000/pedagogika>
47. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. Н. Курлянд. Р. І. Хмелюк, А. В Семенова та ін.; за ред. З.Н. Курлянд. К. : Знання, 2007. 495 с.
48. Прищак М. Д., Залюбівська О. Б. (2019). Педагогіка, психологія та

- методика викладання у вищій школі : курс лекцій. Вінниця : ВНТУ. 150 с.
49. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк.— Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 412 с.
50. Рибалка В.В. (2014). Психологія та педагогіка праці особистості: від обдарованості до майстерності: посібник. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014.
51. Семенов О. М. Роль особистості вчителя у формуванні культури педагогічного дослідження. Становлення і розвиток науково-педагогічних шкіл: проблеми, досвід, перспективи : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Житомир, 17 – 21 жовт. 2012 р.). Житомир, 2012. С. 368-376.
52. Stebljuk, S., Bondarenko, Y., Torop, K., Yarmola, N., Kuzava, I., & Shulzhenko, D. (2021). Formation of Communication Skills in Junior Schoolchildren with Intellectual Disabilities in the Conditions of Inclusive Education. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 12(4), 329-345. <https://doi.org/10.18662/brain/12.4/253>
53. Тороп К., Ярмола Н., Литовченко С., Трикоз С., Шевченко В., Круглик О. Інноваційні підходи до соціалізації дітей з особливими освітніми потребами (порушення інтелектуального розвитку). Kristina Torop, Nataliia Yarmola, Svitloana Lytovchenko, Snizhana Trykoz, Volodymyr Shevchenko, Oksana Kruhlyk. The innovative development of socialization of children with special education needs on the intellectual disability example. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2021. 11/02-XXIV (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXIV). P. 93-97
<http://www.magnanimitas.cz/11-02-xxiv>
<http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110224/PDF/110224.pdf>

Додаткова література та інші джерела інформації

1. Семеног О. (2011). Підвищення кваліфікації – невід’ємна складова розвитку професійної компетентності викладача. Вересень. 2011. № 1–2. С. 10-16.
2. Семеног О. Особистість учителя у вимірах педагогічної майстерності Любові Мацько. *Укр. л-ра в загальноосвітній школі*. 2014. № 1. С. 2-7.
3. Семеног О.М. (2011). Університетська лекція крізь призму традицій і сьогодення. *Укр. мова і л-ра в шк.* 2011. № 7. С. 47- 50.
4. Семеног О. (2011). Академічна лекція як професійний комунікативний феномен. *Естетика і етика педагогічної дії : зб. наук. пр. / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Вип. 1. К., Полтава : ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2011. С. 113 – 121.*
5. Сисоєва С.О. (2011). Інтерактивні технології навчання дорослих: *навчально-методичний посібник*. К.: ВП «ЕКМО», 2011. 322 с.
6. Таланова Ж. В. (2010). Докторська підготовка у світі та Україні: монографія. К.: Міленіум, 2010. 476 с.
7. Цветкова Г.Г. (2010). Лекція у вищій школі: теорія та практика: навчальний посібник За заг. ред. В.В.Пашутіна. Донецьк. 80 с.
8. Цветкова Г.Г. (2010). Сучасний семінар у вищій школі: навчальний посібник За заг. ред. В.В.Пашутіна. Донецьк, 2010. 80 с.
9. Цветкова Г. (2014). Професійне самовдосконалення викладачів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів: експер. дослідження мотивів і цінностей. Е. Панасенко, Г. Цветкова. *Рідна школа*. № 3. С. 29-34.
10. Фіцула М. М. (2006). Педагогіка вищої школи : *навчальний посібник*. Київ : Академвидав, 2006. 352 с
11. Ягоднікова В.В. Кейс-метод (Case study) як форма інтерактивного навчання майбутніх фахівців [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2008/Pedagogica/25496.doc.htm
12. Яланська С. (2014). Професійне становлення вчителя як актуальна проблеми педагогічної психології. *Естетика і етика педагогічної дії: зб. наук. пр. / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України, Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Вип. 7. – Полтава, 2014. – 220 с.*
13. Building a Europe VET area: Agora Thessaloniki – Conference conclusions, CEDEFOP, Thessaloniki, 26 and 27 April 2007 [Electronic resource] – URL : http://www.cedefop.europa.eu/files/2472-att1-1-Agora_outcomes_Flyer.pdf.
14. Education at a Glance 2018: OECD Indicators [Electronic resource] – URL: https://read.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2018_eag-2018-en#page1
15. European Research Area [Electronic resource] – URL : https://en.wikipedia.org/wiki/European_Research_Area.

16. Frascati Manual 2015. Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development [Electronic resource] – URL : <http://www.oecd.org/publications/frascati-manual-2015-9789264239012-en.htm>.
 17. Human Development Report 2016. Human Development for Everyone [Electronic resource] – URL : http://hdr.undp.org/sites/default/files/2016_human_development_report.pdf.
 18. Human Development Indices and Indicators: 2018 Statistical Update [Electronic resource] URL: 21 https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/2018_human_development_statistical_update.pdf.
 19. International Standard Classification of Education. ISCED 2011 / UNESCO [Electronic resource] – URL : <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/internationalstandard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>.
 20. International Standard Classification of Education: Fields of Education and Training 2013. ISCED-F 2013 / UNESCO [Electronic resource] URL : <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents>.
 21. Paris communique, Paris, May 25th 2018 / Паризьке комюніке, Париж, Травень 25-го 2018 [Electronic resource]. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/06/06/12/paris-communiqueenua2018.pdf>.
 22. UNESCO. Education – 2030: Incheon Declaration and Framework for Action for the implementation of Sustainable Development Goal 4. – URL : http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/education-2030-incheon-framework-for-actionimplementation-of-sdg4-2016-en_2.pdf
-

Методи навчання

1. Пояснювально-ілюстративний
2. Проблемного викладання
3. Частково пошуковий (евристичний)
4. Складання графічних схем
5. Дослідницький

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

1. Навчально-методичні посібники.
2. Словники.
3. Презентаційні матеріали.

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор), вебсервіс Google Classroom.

Питання на іспит

Теоретичні питання

1. Сутність і структура педагогічної технології у контексті спеціальної освіти.
 2. Класифікація сучасних освітніх технологій для осіб з особливими освітніми потребами.
 3. Принципи побудови фахової дисципліни для здобувачів спеціальної освіти.
 4. Інноваційні підходи до викладання фахових дисциплін в інклюзивному середовищі.
 5. Особливості використання ІКТ у процесі викладання фахових дисциплін для студентів з ООП.
 6. Поняття дидактичної адаптації у спеціальній освіті.
 7. Роль мультисенсорних технологій у навчанні осіб з порушеннями слуху/зору.
 8. Види адаптацій навчального матеріалу для осіб з інтелектуальними порушеннями.
 9. Особливості формування професійних компетентностей у майбутніх учителів-дефектологів.
 10. Теоретичні основи проектного методу у викладанні фахових дисциплін.
-

Практичні/Аналітичні питання

11. Схарактеризуйте алгоритм розробки технологічної карти заняття з фахової дисципліни.
 12. Порівняйте традиційні та інноваційні форми організації навчання студентів зі спеціальними потребами.
 13. Проаналізуйте приклад використання кейс-методу у підготовці спеціальних педагогів.
 14. Оцініть ефективність дистанційного навчання для студентів з ООП у контексті спеціальної освіти.
 15. Розробіть фрагмент заняття із застосуванням технології змішаного навчання для студентів з порушенням зору.
-

Методологічні питання

16. Як принципи педагогіки партнерства реалізуються у викладанні фахових дисциплін?
 17. Роль міждисциплінарного підходу у професійній підготовці фахівців спеціальної освіти.
 18. Моделі диференційованого навчання у спеціальній освіті.
 19. Яким чином технології критичного мислення можуть бути адаптовані до потреб студентів з ООП?
 20. Специфіка викладання практико-орієнтованих дисциплін для осіб з психофізичними порушеннями.
-

Контекстно-прикладні/Компетентнісні питання

21. Визначте критерії ефективності освітньої технології в умовах інклюзивного освітнього середовища.
 22. Проаналізуйте приклад викладання фахової дисципліни у ЗВО для студентів з РАС.
 23. Опишіть власний досвід або змодельовану ситуацію реалізації педагогічної технології в спеціальній освіті.
 24. Обґрунтуйте вибір дидактичних методів для курсу, що викладається студентам з порушенням мовлення.
 25. Запропонуйте інтерактивну технологію для формування фахових компетентностей у майбутніх вчителів-дефектологів.
-

Зворотній зв'язок

Ярмола Наталія Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу інклюзивного навчання Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
 Моб. тел. 0677628838 (viber, telegram)
orcid.org/0000-0001-9374-5543

Інше

Затверджено

Протокол № 6 від 12 / 07 / 2025 р.

Завідувач відділу

_____ (Ярмола Н.А.)